

DECIZIE nr. 269 din 7 mai 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 teza a doua raportate la art. 7 alin. (1), art. 11 alin. (1) și (2), art. 16, art. 17 alin. (1) lit. a), art. 21 alin. (6) și (8), art. 31 alin. (5), art. 34 alin. (1), art. 35 alin. (2) și art. 50 lit. b) teza întâi din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Toni Greblă	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskas Valentin Zoltan	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Valentina Bărbășteanu	- magistrat-asistent

Cu participarea, în ședința publică din 18 martie 2014, a reprezentantului Ministerului Public, procuror Carmen-Cătălina Gliga.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 cu raportare la art. 34 și art. 35 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, ridicată de Eugenia Grigoraș în Dosarul nr. 5.265/2/2012* al Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 din Legea nr. 165/2013, ridicată de Deak Albert și Balazs Karoly Zsolt în Dosarul nr. 24.905/211/2012 al Tribunalului Cluj - Secția civilă, și excepția de neconstituționalitate a art. 4 din aceeași lege, ridicată de Cristian Ionescu în Dosarul nr. 6.209/63/2013 al Tribunalului Dolj - Secția de contencios administrativ și fiscal, excepții care constituie obiectul dosarelor nr. 693D/2013, nr. 697D/2013 și, respectiv, nr. 772D/2013 ale Curții Constituționale.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 18 martie 2014, în prezența apărătorului ales al autorului excepției ce formează obiectul Dosarului nr. 693D/2013 și a reprezentantului Ministerului Public, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea, având în vedere obiectul excepțiilor de neconstituționalitate, a dispus, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992, conexarea dosarelor nr. 697D/2013 și nr. 772D/2013 la Dosarul nr. 693 D/2013, care a fost primul înregistrat. La aceeași dată, în temeiul prevederilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, pentru o mai bună studiere a problemelor ce au format obiectul dezbaterii, Curtea a amânat pronunțarea mai întâi pentru data de 1 aprilie 2014, iar apoi pentru 8 aprilie 2014, 6 mai 2014 și 7 mai 2014, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

3. Prin încheierile din 14 octombrie 2013, 22 octombrie 2013 și 13 noiembrie 2013, pronunțate în dosarele nr. 5.265/2/2012*, nr. 24.905/211/2012 și, respectiv, nr. 6.209/63/2013, Curtea de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, Tribunalul Cluj - Secția civilă și Tribunalul Dolj - Secția de contencios administrativ și fiscal au sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 raportat la art. 34 și art. 35 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, și, respectiv, cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 din aceeași lege, excepție ridicată de Eugenia Grigoraș, de Deak Albert și Balazs Karoly Zsolt și, respectiv, de Cristian Ionescu, în cauze civile având ca obiect soluționarea unor cereri de restituire a unor imobile, întemeiate pe Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, cauze în care instanțele, din oficiu, au ridicat excepția prematurității cererilor.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că aplicarea în litigiile pendente a unor norme legale noi care ar conduce la respingerea ca inadmisibilă a acțiunii, fără să se mai examineze fondul cauzei, sau la o soluție diferită de cea previzibilă la introducerea acțiunii contravine principiului neretroactivității legii civile, dreptului de acces liber la justiție și dreptului la un proces echitabil. În același sens se arată că intervenția statului într-un litigiu în care el însuși este implicat ca pârât, prin emiterea unei noi reglementări, aplicabilă de instanță cauzei și care îi este net favorabilă, încalcă principiul egalității de arme, în detrimentul părții adverse.

5. Se susține, de asemenea, că este încălcat principiul egalității în fața legii și a autorităților publice, prin prevederile de lege criticate fiind instituită o diferență de tratament între persoane care au făcut aceleași demersuri în fața organelor abilitate, dar situația lor diferă în prezent din cauza faptului că autoritățile administrative nu le-au soluționat cererile în același timp, astfel că stabilirea întinderii despăgubirilor convenite pentru imobilele nerestituibile în natură se face potrivit unor reguli diferite, dezavantajoase. Se apreciază, totodată, că prevederile din Legea nr. 165/2013 referitoare la posibilitatea de reglementare ulterioară, prin normele de aplicare a legii, a modalității de valorificare în numerar, renunțarea la aplicarea standardelor internaționale de evaluare, calcularea despăgubirilor pe baza grilei notariale și lipsa posibilității indexării în funcție de inflație, încalcă principiul neretroactivității, cel al drepturilor câștigate și cel al nediscriminării.

6. Se mai invocă și încălcarea independenței justiției, arătându-se, în acest sens, că prin aplicarea dispozițiilor Legii nr. 165/2013 și cauzelor aflate pe rolul instanțelor de judecată la data intrării ei în vigoare sunt goale de conținut deciziile prin care, în multe dintre cauzele privind restituirea imobilelor preluate abuziv, Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus rejudecarea, decizii care conțin și "prevederi privind aplicarea și interpretarea legii în cauza (speța) respectivă".

7. Autorii excepției critică și stabilirea unor termene "inacceptabil de îndelungate" pentru soluționarea cererilor de despăgubire, și aceasta doar în faza administrativă, durata acestora neputând fi considerată rezonabilă, în înțelesul art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și al art. 21 alin. (3) din Constituție. În

același timp se suspendă din nou emiterea de hotărâri, eliberarea titlurilor de proprietate, punerile în posesie și orice alte proceduri administrative.

8. Se mai consideră că art. 4 coroborat cu art. 17 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 potrivit căruia Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor este abilitată să invalideze deciziile entităților investite contravine principiului neretroactivității, celui al securității raporturilor juridice, al încrederii legitime consacrate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, jurisprudență în care s-a statuat, totodată, că o decizie administrativă prin care i se recunoaște părții interesate un drept la reparație este suficientă pentru a crea un "interes patrimonial" apărut de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. De aceea, neexecutarea unei astfel de decizii, neexecutarea unei decizii administrative care recunoaște dreptul la o despăgubire într-un cuantum pe care aceasta îl stabilește și, cu atât mai mult, neexecutarea unei hotărâri judecătorești ce recunoaște un drept la despăgubire, chiar dacă suma nu a fost stabilită, constituie o ingerință în dreptul de proprietate în sensul primei fraze din primul alineat al art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție. Se mai arată că aplicarea art. 4 din Legea nr. 165/2013 ar însemna și încălcarea art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție din perspectiva creanței contra statului calculată la o altă valoare decât cea care s-ar stabili sub imperiul legii noi.

9. Curtea de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, Tribunalul Cluj - Secția civilă și Tribunalul Dolj - Secția de contencios administrativ și fiscal apreciază că prevederile de lege criticate de autorii excepției de neconstituționalitate ce formează obiectul Dosarului nr. 693D/2013 nu contravin dispozițiilor art. 15 alin. (2), art. 16 sau art. 21 din Constituție. În ce privește critica referitoare la încălcarea principiului neretroactivității legii, arată că trebuie făcută distincția între situațiile juridice de natură legală, cărora li se aplică legea nouă, în măsura în care aceasta le surprinde în curs de constituire, și situații juridice voluntare, care rămân supuse, în ceea ce privește validitatea condițiilor de fond și de formă, legii în vigoare la data întocmirii actului juridic care le-a dat naștere. Unor situații juridice voluntare nu poate fi asimilată însă situația acțiunilor în justiție aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013. Dimpotrivă, acestea sunt asimilabile unor situații juridice legale, în desfășurare, surprinse de legea nouă înaintea definitivării lor și, de aceea, intrând sub incidența noului act normativ. De asemenea, instanța consideră că nu se încalcă nici principiul nediscriminării, întrucât situația de dezavantaj sau discriminare în care s-ar găsi unele persoane are o justificare obiectivă, necesitatea reglementării legale a situațiilor generate de volumul mare al notificărilor nesoluționate și măsurile ce s-au impus prin Hotărârea-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în Cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României. Nu se încalcă nici art. 21 din Constituție, întrucât prin prevederile de lege criticate doar s-au stabilit noi termene pentru soluționarea administrativă a cererilor de restituire, la expirarea cărora orice persoană interesată se poate adresa instanței judecătorești pentru verificarea legalității deciziilor și dispozițiilor emise în această procedură. Apreciază, totodată, că sunt garantate creanțele asupra statului, raportat la modalitatea de despăgubire reglementată de noua lege. Nu se poate reține nici încălcarea art. 126 din Constituție, instanțele judecătorești urmând a se pronunța în raport cu dispozițiile legale aplicabile speței.

10. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

11. Avocatul Poporului, în punctul de vedere transmis în Dosarul nr. 693D/2013, consideră că normele cuprinse în art. 4 raportate la art. 34 din Legea nr. 165/2013 au caracter retroactiv, contravenind art. 15 alin. (2) din Constituție, întrucât în baza acestora este ridicată din oficiu excepția prematurității acțiunilor formulate în temeiul legilor de restituire în vigoare până la apariția Legii nr. 165/2013. De asemenea, acestea acționează asupra fazei inițiale de constituire a situației juridice, modificând în mod esențial regimul juridic creat prin depunerea cererilor de chemare în judecată în termenul legal, cu încălcarea principiului *tempus regit actum*.

12. Consideră, de asemenea, că prevederile art. 4 raportate la art. 34 și art. 35 din Legea nr. 165/2013 aduc atingere și principiului egalității în drepturi, întrucât prin instituirea noilor reguli privind soluționarea dosarelor, care ar determina judecătorul să respingă cererile de chemare în judecată ca prematur introduse, se creează premisele unei discriminări fără un criteriu obiectiv și rezonabil de diferențiere. Astfel, persoanele ale căror procese s-au finalizat înainte de intrarea în vigoare a legii s-au aflat într-o situație mai favorabilă, dar discriminatorie față de persoanele ale căror procese au fost în curs de soluționare la data intrării în vigoare.

13. Cu privire la celelalte critici de neconstituționalitate apreciază că nu pot fi reținute. Precizează că, prin faptul că legiitorul a impus noi termene de soluționare a dosarelor aflate în lucru, dar și alte termene de sesizare a instanței de judecată, nu se aduce atingere accesului liber la justiție, întrucât dreptul persoanelor îndreptățite de a se prevala, neîngrădit, de toate garanțiile pe care le presupune un proces echitabil, soluționat într-un termen rezonabil, nu este îngrădit.

14. În punctul de vedere transmis în Dosarul nr. 697D/2013, Avocatul Poporului își menține opinia referitoare la încălcarea art. 15 alin. (2) și art. 16 alin. (1) din Constituție și apreciază, de asemenea, că prevederile art. 4 din Legea nr. 165/2013 aduc atingere și dreptului la un proces echitabil, deoarece, prin adoptarea unor astfel de norme, legiitorul a intervenit în procesul de realizare a justiției, întrucât excepția prematurității este o excepție de fond, peremptorie și absolută, care, odată admisă, face ca acțiunea să fie respinsă. Or, așa cum a arătat și Curtea Constituțională în Decizia nr. 6 din 11 noiembrie 1992, o imixtiune a puterii legislative care ar pune autoritatea judecătorească în imposibilitatea de a funcționa, chiar dacă numai cu referire la o anumită categorie de cauze și pentru o anumită perioadă de timp, ar avea drept consecință ruperea echilibrului constituțional dintre aceste autorități. În acest context, apreciază că reluarea procedurilor cu caracter administrativ ca urmare a respingerii acțiunii ca inadmisibilă sau prematur introdusă din cauza noilor termene legale de soluționare a dosarelor contravine și principiului soluționării cauzei într-un termen optim și previzibil prevăzut de art. 6 din Codul de procedură civilă, ca o consacrare a art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

15. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, notele și concluziile scrise depuse la dosare și susținerile reprezentantului părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține

următoarele:

16. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

17. Cu privire la obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că, potrivit încheierii Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal care constituie actul de sesizare a Curții Constituționale în Dosarul nr. 693D/2013, obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 4 cu raportare la art. 34 și art. 35 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România. Din motivarea scrisă a excepției de neconstituționalitate rezultă, însă, că autorul acesteia a criticat doar prevederile art. 4 teza a doua raportat la art. 34 alin. (1) și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013.

18. În ce privește Dosarul nr. 697D/2013, Curtea Constituțională constată că, deși Tribunalul Cluj - Secția civilă a reținut ca obiect al excepției doar prevederile art. 4, indicat expres și de autorii excepției de neconstituționalitate, în realitate, din notele scrise în cuprinsul cărora aceasta este motivată, rezultă că este vizat art. 4 teza a doua, criticat prin raportare la prevederile mai multor articole din Legea nr. 165/2013, și anume: art. 7 alin. (1), art. 11 alin. (1) și (2), art. 16, art. 17 alin. (1) lit. a), art. 21 alin. (6), art. 31 alin. (5), art. 34 alin. (1) și art. 50 lit. b) teza întâi.

19. Curtea reține, de asemenea, că în Dosarul nr. 772D/2013 obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prevederile art. 4 teza a doua raportate la art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, deși în încheierea de sesizare a Curții Constituționale, pronunțată de Tribunalul Dolj - Secția de contencios administrativ și fiscal, precum și în notele scrise depuse de autorul excepției este menționat ca obiect al acesteia doar art. 4 din lege.

20. Prin urmare, Curtea va examina constituționalitatea prevederilor art. 4 teza a doua raportate la art. 7 alin. (1), art. 11 alin. (1) și (2), art. 16, art. 17 alin. (1) lit. a), art. 21 alin. (6) și (8), art. 31 alin. (5), art. 34 alin. (1), art. 35 alin. (2) și art. 50 lit. b) teza întâi din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 278 din 17 mai 2013, care au următorul conținut:

- Art. 4 teza a doua: "Dispozițiile prezentei legi se aplică (...) cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor (...) la data intrării în vigoare a prezentei legi.";

- Art. 7 alin. (1): "(1) Până la întocmirea situației centralizatoare la nivel local, se suspendă emiterea hotărârilor de validare/invalidare de către comisiile județene de fond funciar sau, după caz, de către Comisia de Fond Funciar a Municipiului București, eliberarea titlurilor de proprietate, punerea în posesie de către comisiile locale de fond funciar, precum și orice alte proceduri administrative în domeniul restituirii fondului funciar.";

- Art. 11 alin. (1) și (2): "(1) Comisiile locale și județene de fond funciar sau, după caz, Comisia de Fond Funciar a Municipiului București au obligația de a soluționa toate cererile de restituire, de a efectua punerile în posesie și de a elibera titlurile de proprietate până la data de 1 ianuarie 2016.

(2) În situația neîndeplinirii obligațiilor în termenul prevăzut la alin. (1), persoana care se consideră îndreptățită poate formula plângere la judecătoria în a cărei rază teritorială este situat terenul, în termen de 30 de zile. Hotărârea pronunțată de instanța judecătorească este supusă numai apelului. Plângerea este scutită de taxa judiciară de timbru.";

- Art. 16: "Cererile de restituire care nu pot fi soluționate prin restituire în natură la nivelul entităților investite de lege se soluționează prin acordarea de măsuri compensatorii sub formă de puncte, care se determină potrivit art. 21 alin. (6) și (7).";

- Art. 17 alin. (1) lit. a): "(1) În vederea finalizării procesului de restituire în natură sau, după caz, în echivalent a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist, se constituie Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor, denumită în continuare Comisia Națională, care funcționează în subordinea Cancelariei Primului-Ministru și are, în principal, următoarele atribuții:

a) validează/invalidă în tot sau în parte deciziile emise de entitățile investite de lege care conțin propunerea de acordare de măsuri compensatorii";

- Art. 21 alin. (6) și (8): "(6) Evaluarea imobilului ce face obiectul deciziei se face prin aplicarea grilei notariale valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi de către Secretariatul Comisiei Naționale și se exprimă în puncte. (...)

(8) Ulterior verificării și evaluării, la propunerea Secretariatului Comisiei Naționale, Comisia Națională validează sau invalidează decizia entității investite de lege și, după caz, aprobă punctajul stabilit potrivit alin. (7).";

- Art. 31 alin. (5): "(5) Modalitatea de valorificare în numerar se stabilește prin normele de aplicare a prezentei legi.";

- Art. 34 alin. (1): "Dosarele înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor vor fi soluționate în termen de 60 de luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, cu excepția dosarelor de fond funciar, care vor fi soluționate în termen de 36 de luni.";

- Art. 35 alin. (2): "(2) În cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și 34, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești prevăzute la alin. (1) în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor.";

- Art. 50 lit. b) teza întâi: "La data intrării în vigoare a prezentei legi: (...)

b) orice dispoziție referitoare la evaluarea imobilelor potrivit standardelor internaționale de evaluare (...) prevăzute în Legea nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă";

21. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, textele de lege criticate contravin următoarelor prevederi din Constituție: art. 15 alin. (2) care instituie principiul neretroactivității legii, cu excepția celei penale și contravenționale mai favorabile, art. 16 alin. (1) și (2) care consacră principiul egalității în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări și care statuează că nimeni nu este mai presus de lege, art. 21 alin. (1)-(3) referitor la dreptul de acces liber la justiție, la interdicția îngrădirii prin lege a exercitării acestuia și la dreptul la un proces echitabil, soluționat într-un termen rezonabil, art. 44 alin. (1) care garantează dreptul de proprietate privată și creanțele asupra statului, art. 53 referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, art. 126 alin. (3) și (6) potrivit cărora Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale, iar controlul judecătorec al actelor administrative ale autorităților publice, pe calea contenciosului administrativ, este garantat, cu excepția celor care privesc raporturile cu Parlamentul, precum și a actelor de comandament cu caracter militar. Prin raportare la prevederile art. 20 din Constituție referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului se invocă, de asemenea, art. 6 - Dreptul la un proces echitabil și art. 14 -

Interzicerea discriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 1 - Protecția proprietății din Primul Protocol adițional la aceeași convenție și art. 1 - Interzicerea generală a discriminării din Protocolul nr. 12 din convenția amintită.

22. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că obiectul cauzelor în care aceasta a fost ridicată îl reprezintă, astfel cum rezultă din acțiunile introductive, soluționarea cererilor prin care se solicită instanțelor judecătorești să oblige Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor să ia măsurile necesare pentru stabilirea și plata - potrivit titlului VII din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005 - a despăgubirilor aferente unor imobile a căror restituire în natură nu mai este posibilă, revendicate în baza prevederilor Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989. Cererile de chemare în judecată au fost introduse anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013.

23. După intrarea în vigoare a legii menționate, instanțele au ridicat din oficiu excepția prematurității cererilor de chemare în judecată, în considerarea faptului că prin dispozițiile art. 34 alin. (1) din aceasta s-au stabilit anumite termene în care Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor [autoritate nou-constituită, care, în virtutea art. 18 alin. (3) din Legea nr. 165/2013, a preluat atribuțiile Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor] poate emite titlurile de compensare prin puncte. Aceste termene sunt de 60 de luni pentru soluționarea dosarelor referitoare la imobilele revendicate în temeiul Legii nr. 10/2001 și de 36 de luni pentru dosarele de fond funciar. Termenele menționate au început să curgă de la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 (20 mai 2013), iar instanțele de judecată au apreciat că, înăuntrul acestora, persoanele îndreptățite la măsuri reparatorii nu pot formula acțiuni îndreptate împotriva refuzului fostei Comisii Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor de a soluționa dosarele de despăgubire, refuz dedus din lipsa oricărui răspuns cu privire la emiterea titlului de despăgubire convenit. Este vorba despre acțiunile în contencios administrativ întemeiate pe prevederile art. 20 din titlul VII al Legii nr. 247/2005, care permiteau persoanelor îndreptățite ca, în condițiile inexistenței - în legislația anterioară Legii nr. 165/2013 - a unui termen impus Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor pentru a emite decizia reprezentând titlu de despăgubire, să conteste în instanță refuzul nejustificat al autorității administrative de a soluționa dosarul de stabilire a despăgubirilor convenite.

24. În acest context, Curtea observă că se ridică problema constituționalității prevederilor de lege criticate din perspectiva situației acțiunilor introduse la instanțe înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, care erau pendinte la momentul intrării în vigoare a legii, și în care instanțele pun în discuție aplicarea termenelor prevăzute de art. 34 alin. (1) din legea amintită. În ce privește acest tip de cauze, Curtea constată că art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 este de natură să încalce egalitatea armelor, ca garanție a dreptului la un proces echitabil, în ipoteza în care se interpretează că termenele prevăzute de acesta sunt aplicabile și proceselor aflate pe rolul instanțelor de judecată la data intrării în vigoare a legii.

25. Astfel, Curtea reține că ipoteza în care se pune în discuție constituționalitatea art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 este cea în care instanța de contencios administrativ este sesizată în condițiile art. 20 alin. (1) din Legea nr. 247/2005 de persoana îndreptățită, nemulțumită de nesoluționarea de către Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor a dosarului transmis de entitatea deținătoare (în lipsa unui termen prevăzut de lege în care aceasta să fie obligată să emită o decizie), nesoluționare asimilată - potrivit art. 2 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 - unui refuz nejustificat, susceptibil de a fi contestat în fața instanței de contencios administrativ competente. Curtea constată că, prin prevederile art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, legiuitorul a instituit în beneficiul Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor un termen pentru soluționarea dosarelor înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor, termen cu o durată semnificativă, de 5 ani, care se adaugă la intervalul de timp deja scurs de la momentul înregistrării dosarelor până la introducerea cererii de chemare în judecată, în care autoritatea administrativă a trenat soluționarea acestora. Aplicarea în cauzele aflate pe rolul instanțelor judecătorești a termenelor instituite prin prevederile art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 are ca efect, în interpretarea dată acestora de instanțele chemate de la aplicare, respingerea ca "devenite premature" a acțiunilor introduse de persoanele îndreptățite la obținerea de despăgubiri, fiind anihilate, practic, demersurile judiciare întreprinse de acestea în scopul reconstituirii dreptului de proprietate, consecutiv cu obligarea acestora la parcurgerea procedurii administrative, reglementată în prezent prin dispozițiile aceluiași text de lege. În acest context, Curtea observă că, deși desfășurarea și finalizarea procesului fuseseră prefigurate și anticipate de reclamant, într-un anumit cadru normativ, existent la momentul inițierii acestuia, cursul procesului este alterat ca urmare a intervenirii unei norme noi, care modifică regulile pe care ar fi trebuit să le aibă în vedere instanța în soluționarea acestuia. Or, interpretarea prevederilor art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 în sensul că ar fi aplicabile și cauzelor pendinte le conferă caracter neconstituțional, întrucât determină modificarea cursului procesului chiar în timpul judecării sale, creând doar pentru una dintre părțile aflate în proces o situație mai favorabilă. Mai mult decât atât, Curtea observă că regimul mai avantajos, apt să conducă la o soluție favorabilă, profită unei instituții a statului, care este pârâtă într-un proces.

26. Cu privire la influențarea cursului procesului prin edictarea de noi reguli procesuale, inexistente la data declanșării acestuia, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, de exemplu, prin Hotărârea din 7 iunie 2011, pronunțată în Cauza Agrati și alții împotriva Italiei (paragraful 58), că "principiul preeminenței dreptului și noțiunea de proces echitabil consacrate prin art. 6 [din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale] se opun - cu excepția situațiilor când există motive imperioase de interes general - ingerinței puterii legislative în administrarea justiției cu scopul de a influența deznodământul judiciar al unui litigiu". În același sens s-a pronunțat și prin Hotărârea din 9 decembrie 1994, pronunțată în Cauza Rafinările grecești Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei, paragraful 49, sau prin Hotărârea din 28 octombrie 1999 pronunțată în Cauza Zielinski și Pradal & Gonzalez și alții împotriva Franței, paragraful 57. În concepția Curții de la Strasbourg, "exigența egalității armelor implică obligația de a oferi fiecăreia dintre părțile unui proces posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu partea adversă" (Hotărârea din 27 octombrie 1993, pronunțată în Cauza Dombo Beheer B.V. împotriva Olandei, paragraful 33, și Hotărârea din 9 decembrie 1994, pronunțată în Cauza Rafinările grecești Stran și Stratis Andreadis împotriva Greciei, paragraful 46).

27. Or, în condițiile în care un nou text de lege devine aplicabil proceselor în curs de desfășurare, riscul apariției unui dezechilibru procesual între părțile din litigiu trebuie înlăturat de instanțele de judecată printr-o interpretare a acestuia în respectul exigențelor impuse de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prin art. 6 care consacră dreptul la un proces echitabil, în conformitate cu prevederile art. 20 alin. (1) din Constituție, potrivit

căroră "Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte".

28. În acest sens, Curtea reține că, pentru a contracara riscul menționat al apariției unui dezechilibru procesual și pentru a conferi, în același timp, eficacitate măsurilor de finalizare a procesului de restituire a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, instanța de contencios administrativ sesizată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 va trebui să pronunțe - în acord cu dispozițiile art. 18 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 care precizează soluțiile pe care le poate da instanța - o hotărâre prin care să instituie în sarcina Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor obligația de a verifica existența dreptului de proprietate asupra imobilului revendicat, de a aprecia cu privire la întinderea acestuia și de a evalua despăgubirile cuvenite în cazul în care, după examinarea dosarului, aceasta ajunge la concluzia că solicitantul este titularul dreptului de proprietate, precum și de a emite decizia de compensare în puncte a acestora. Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor va trebui să ducă la îndeplinire obligațiile impuse de instanță în cel mult 30 de zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii, astfel cum prevede art. 24 alin. (1) din Legea nr. 554/2004.

29. Curtea reține, totodată, că, prin constatarea constituționalității prevederilor art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 în interpretarea dată acestora prin prezenta decizie, se valorifică premisele legale existente pentru soluționarea definitivă, cu celeritate, a cauzelor aflate pe rolul instanțelor de contencios administrativ la data intrării în vigoare a legii. Astfel, potrivit art. 24 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, "Dacă în urma admiterii acțiunii autoritatea publică este obligată să încheie, să înlocuiască sau să modifice actul administrativ, să elibereze un alt înscris sau să efectueze anumite operațiuni administrative, executarea hotărârii definitive și irevocabile se face în termenul prevăzut în cuprinsul acesteia, iar în lipsa unui astfel de termen, în cel mult 30 de zile de la data rămânerii irevocabile a hotărârii". Ulterior, decizia Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor poate fi atacată, potrivit art. 35 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, la secția civilă a tribunalului în a cărui circumscripție se află sediul entității, în termen de 30 de zile de la data comunicării.

30. Prin urmare, se ajunge ca, în principiu, dreptul persoanei care se consideră îndreptățită să fie examinat pe fond de instanța civilă într-un termen rezonabil, constituit din termenul pentru emiterea de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor a deciziei de compensare prin puncte - de cel mult 30 de zile, conform art. 24 alin. (1) din Legea nr. 554/2004 - la care se adaugă termenul de 30 de zile de la comunicarea deciziei de compensare în puncte în care aceasta poate fi atacată, în temeiul art. 35 alin. (3) din Legea nr. 165/2013 care conferă instanței civile competența de a tranșa litigiul, stabilind că aceasta se va pronunța asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și va dispune restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii în condițiile Legii nr. 165/2013.

31. Prin această succesiune procedurală se ajunge la eficientizarea mecanismului de acordare de măsurilor reparatorii și la realizarea scopului declarat al Legii nr. 165/2013, acela de finalizare a procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist.

32. Așadar, în ce privește litigiile aflate deja pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, judecătorul cauzei va trebui să urmărească păstrarea echilibrului procesual, care poate fi grav afectat printr-o interpretare neconstituțională a noii reglementări. În jurisprudența sa, Curtea a statuat că rolul său este acela de a stabili dacă prevederile de lege criticate sunt constituționale, dar și dacă interpretările ce se dau acestora respectă exigențele Constituției, astfel că, în măsura în care textului de lege criticat i se poate conferi o interpretare constituțională, Curtea va constata constituționalitatea dispoziției legale în această interpretare și va exclude de la aplicare orice alte interpretări posibile. În acest sens sunt deciziile nr. 223 din 13 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 256 din 18 aprilie 2012, sau nr. 448 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 7 ianuarie 2014. Ca atare, Curtea va admite excepția de neconstituționalitate și va constata că dispozițiile art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013 sunt constituționale în măsura în care termenele prevăzute la art. 34 alin. (1) din aceeași lege nu se aplică și cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii. Argumentul decisiv pentru pronunțarea unei astfel de soluții îl constituie încălcarea dreptului la un proces echitabil prin nesocotirea egalității armelor între părțile aflate în litigiu în cazul în care instanțele ar interpreta art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 în sensul că noile termene s-ar aplica și litigiilor aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii.

33. În ce privește critica privind pretinsa încălcare a independenței justiției, valoare consacrată prin dispozițiile art. 124 alin. (3) din Constituție, Curtea nu o reține, întrucât prevederile art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 nu impiedică asupra posibilității exercitării actului de justiție în condiții de deplină independență. Textul în sine nu impune nicio constrângere asupra instanței în sensul pronunțării unei anumite soluții, ci doar este susceptibil de o anumită interpretare care conduce la respingerea acțiunii ca prematur introdusă, fără a se intra pe fondul acesteia, interpretare neconstituțională, eliminată, implicit, prin prezenta decizie.

34. De asemenea, Curtea constată că prevederile art. 34 alin. (1) nu nesocotesc nici garanțiile dreptului de proprietate privată conferite prin Legea fundamentală și prin art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenție. Astfel, Curtea reține că Legea nr. 165/2013 a fost adoptată de legiuitor ca urmare a pronunțării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a Hotărârii-pilot din 12 octombrie 2010 în Cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României, prin care a fost reținută în sarcina statului român obligația implementării unor proceduri simplificate și eficiente, întemeiate pe măsuri legislative și pe o practică judiciară și administrativă coerentă, precum și obligația adoptării unor reguli de procedură clare și simplificate, care să acorde sistemului de despăgubiri o previzibilitate sporită [a se vedea, în acest sens, și Decizia nr. 188 din 3 aprilie 2014*), nepublicată până la data pronunțării deciziei de față]. În plus, prin Hotărârea din 29 aprilie 2014, pronunțată în Cauza Preda și alții împotriva României, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a apreciat, având în vedere marja de apreciere a statului român și garanțiile instituite prin Legea nr. 165/2013, și anume regulile de procedură clare și previzibile, însoțite de termene constrângătoare și de un control judecătoresc efectiv, că legea menționată oferă, în principiu, un cadru accesibil și efectiv pentru redresarea criticilor referitoare la atingerile aduse dreptului la respectarea bunurilor în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale rezultate în urma aplicării legilor de restituire (paragraful 129). În aceeași cauză, instanța de contencios al drepturilor omului a statuat (paragraful 128), de asemenea, că măsurile de amenajare a plății creanțelor datorate de stat în virtutea deciziilor judecătorești definitive, cum ar fi eşalonarea plății acestora, măsuri luate pentru apărarea echilibrului bugetar între cheltuielile și încasările publice, urmăreau un scop de utilitate publică și găseau un just echilibru între diferitele interese aflate în joc, prin respectarea mecanismului existent și prin grija pe care autoritățile au demonstrat-o în executarea acestuia.

*) Decizia nr. 188 din 3 aprilie 2014 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 484 din 30 iunie 2014.

35. În continuare, Curtea Constituțională observă că, prin Decizia nr. 88 din 27 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 281 din 16 aprilie 2014, referindu-se la noile termene în care, potrivit art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, a constatat că dispozițiile art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013 sunt constituționale în măsura în care aceste termene nu se aplică și cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii. În lumina prezentei decizii, termenul de 60 de luni, prevăzut de art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, în care Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor ar trebui să soluționeze dosarele transmise de entitățile investite de lege în vederea acordării de măsuri compensatorii pentru imobilele care nu pot fi restituite în natură, nu se aplică nici titularilor dreptului la despăgubire recunoscuți de instanțele de judecată în urma soluționării acțiunilor îndreptate împotriva refuzului entităților deținătoare de a se pronunța asupra cererilor de revendicare formulate. Prin prisma interpretării constatate ca fiind constituționale prin Decizia nr. 88 din 27 februarie 2014, acțiunile introduse de aceștia împotriva refuzului unității deținătoare de a răspunde la notificare li se vor aplica prevederile art. 33 în interpretarea dată de Curtea Constituțională, astfel că acestea nu vor fi respinse ca "prematuro introduse" ca urmare a stabilirii unor noi termene pentru entitatea deținătoare. Dimpotrivă, instanțele vor soluționa pe fond aceste acțiuni, pronunțând, în cazul admiterii acestora, hotărâri prin care vor dispune fie restituirea în natură, fie acordarea de despăgubiri în condițiile legii speciale - în prezent, Legea nr. 165/2013. În această ultimă ipoteză, instanțele de judecată vor obliga Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor să emită o decizie de compensare în puncte a valorii imobilului ce nu mai poate fi restituit în natură.

36. Curtea reține că și acestor tipuri de cauze le va fi aplicabilă interpretarea dată prin prezenta decizie dispozițiilor art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor neputându-se prevala de termenele instituite prin acest text de lege, ci fiind nevoită să pună în executare dispoziția instanței de obligare la emiterea deciziei de compensare în puncte. Curtea reține că certitudinea juridică, previzibilitatea normelor și stabilitatea acestora, caracteristici definitorii ale unui stat de drept, conduc cu necesitate la această soluție.

37. În ceea ce privește critica referitoare la încălcarea prevederilor art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală, Curtea observă că, pronunțându-se, prin Decizia nr. 88 din 27 februarie 2014, asupra prevederilor art. 4 teza a doua raportate la cele ale art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, a considerat că aplicarea retroactivă a acestora este de natură să rupă echilibrul procesual, cu consecința încălcării dreptului la un proces echitabil, sub aspectul egalității armelor în procesul civil. În aceeași este, însă, situația prevederilor art. 4 teza a doua raportate la cele ale art. 34 alin. (1) din legea menționată.

38. Astfel, în cazul art. 33 din Legea nr. 165/2013 este vorba despre entitățile investite de lege care, potrivit art. 25 alin. (1) din Legea nr. 10/2001, erau obligate să soluționeze notificările în termen de 60 de zile de la înregistrarea acestora. Prin dispozițiile de lege examinate de Curtea Constituțională prin decizia amintită, legiuitorul a acordat entităților investite un nou termen de soluționare, suplimentar față de cel inițial, și care a început să curgă la un interval de timp considerabil după expirarea celui stabilit prin Legea nr. 10/2001. În acest nou context normativ, persoanele care se consideră îndreptățite, reclamante în acțiuni introduse în justiție ca urmare a nerespectării de către entitate a termenului de 60 de zile, erau puse în situația de a nu mai putea continua demersurile judiciare, declanșate conform normelor în vigoare la momentul introducerii acțiunii.

39. În schimb, art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 are în vedere situația dosarelor înregistrate pe rolul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor, instituție pentru care legea nu stabilise niciun termen pentru soluționarea dosarelor primite de la entitățile investite de lege. Termenele prevăzute de art. 34 alin. (1) se aplică de la data intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, fără să influențeze situațiile născute sub imperiul vechii reglementări. Aceasta, deoarece Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor nu i se oferă un nou termen pentru soluționare, așa cum se întâmplă în cazul entităților, ci se stabilește pentru prima dată un termen în care aceasta este obligată să soluționeze dosarele.

40. Altfel spus, există o diferență de situație juridică reglementată de cele două articole, respectiv art. 33 alin. (1) și art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013. În primul caz este vorba despre o procedură epuizată, încheiată, pentru care exista un termen de soluționare în sarcina entității investite [60 de zile de la înregistrarea notificării, potrivit art. 25 alin. (1) din Legea nr. 10/2001]. În cazul art. 34 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 se are, însă, în vedere o procedură în curs de desfășurare, care se referă la dosare înregistrate la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor care se află, încă, în lucru, chiar dacă, în lipsa unor termene legale de soluționare, s-au introdus acțiuni în instanță ca urmare a trecerii unui interval de timp apreciat ca nerezonabil de către persoanele îndreptățite. Așadar, nu poate fi reținută critica referitoare la pretinsa retroactivitate a textului menționat, întrucât legea nouă este, de principiu, aplicabilă de îndată tuturor situațiilor ce se vor constitui, se vor modifica sau se vor stinge după intrarea ei în vigoare, precum și tuturor efectelor produse de situațiile juridice formate după abrogarea legii vechi. Prin urmare, sub rezerva interpretării date de Curtea Constituțională prin prezenta decizie, dispozițiile de lege criticate nu se aplică retroactiv, ci reglementează modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare.

41. Cât privește celelalte prevederi criticate din Legea nr. 165/2013, Curtea apreciază că, față de obiectul acțiunii în care s-a ridicat excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 cu raportare la art. 7 alin. (1) și art. 11 alin. (1) și (2) din Legea nr. 165/2013, este necesar să analizeze admisibilitatea acesteia prin prisma condiției existenței legăturii cu cauza textelor criticate, impusă de art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992. Sub acest aspect, Curtea observă că art. 7 și art. 11 din Legea nr. 165/2013 vizează problematica restituirii terenurilor potrivit Legii fondului funciar nr. 18/1991, dar obiectul procesului în cadrul căruia a fost ridicată excepția de neconstituționalitate vizează o cerere de retrocedare a unui imobil în baza Legii nr. 10/2001, astfel cum susțin autorii excepției și cum reține și Judecătoria Cluj-Napoca - Secția civilă prin sentința prin care a admis cererea petenților-autori ai excepției și a recunoscut existența unui drept de creanță al acestora asupra pârâtei Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, constând în despăgubirile convenite pentru un imobil imposibil de restituit în natură. În motivarea recursurilor introduse de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților și Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor se pune la îndoială, printre altele, aplicabilitatea Legii nr. 10/2001, sugerându-se că Legea fondului funciar nr. 18/1991 ar fi cea care ar governa raporturile juridice dintre părți. Cauza în cadrul căreia a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate, aflată pe rolul Tribunalului Cluj, a fost suspendată până la soluționarea excepției de către Curtea

Constituțională, astfel că, la acest moment, instanța de contencios constituțional nu se poate orienta decât după cele reținute de Judecătoria Cluj în sentința prin care a soluționat în fond cauza. Or, aceasta a avut în vedere prevederile Legii nr. 10/2001 ca temei al acțiunii. În aceste condiții, Curtea constată că art. 7 alin. (1) și art. 11 alin. (1) și (2) din Legea nr. 165/2013, care vizează restituirea fondului funciar, nu au incidență în procesul în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate. Ca atare, excepția având acest obiect nu îndeplinește condiția legăturii cu cauza impusă de art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, motiv pentru care urmează să fie respinsă ca inadmisibilă.

42. Curtea reține că, în cauza de față, au mai fost criticate și prevederile Legii nr. 165/2013 cuprinse la art. 16 - referitor la acordarea de măsuri compensatorii sub formă de puncte, art. 21 alin. (6) - privind evaluarea imobilului prin aplicarea grilei notariale valabile la data intrării în vigoare a legii, art. 31 alin. (5) care prevede că modalitatea de valorificare în numerar se stabilește prin normele de aplicare a legii și art. 50 lit. b) teza întâi prin care se abrogă de la data intrării în vigoare a legii orice dispoziție referitoare la evaluarea imobilelor potrivit standardelor internaționale de evaluare. Curtea observă că acestea constituie modalitatea prin care legiuitorul a înțeles să transpună în legislația națională exigențele impuse de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, așa cum rezultă din expunerea de motive a Legii nr. 165/2013. În acest sens, în acord cu cele reținute în jurisprudența sa, reprezentată de Decizia nr. 188 din 3 aprilie 2014, Curtea observă că Legea nr. 165/2013 a fost adoptată de legiuitor ca urmare a pronunțării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a Hotărârii-pilot din 12 octombrie 2010 în Cauza Maria Atanasiu și alții împotriva României, prin care a fost reținută în sarcina statului român obligația implementării unor proceduri simplificate și eficiente, întemeiate pe măsuri legislative și pe o practică judiciară și administrativă coerentă, precum și obligația adoptării unor reguli de procedură clare și simplificate, care să acorde sistemului de despăgubiri o previzibilitate sporită. Prin aceeași hotărâre, în cadrul măsurilor cu caracter general sugerate cu titlu orientativ, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a luat act cu interes de propunerea avansată de Guvernul român în planul său de acțiune ce vizează stabilirea unor termene constrângătoare pentru toate etapele administrative, arătând că o astfel de măsură, cu condiția să fie realistă și dublată de un control jurisdicțional efectiv, ar putea avea un impact pozitiv asupra eficienței mecanismului de despăgubire. Curtea reține, de asemenea, că prin hotărârea-pilot menționată a fost lăsată însă statului român o largă marjă de apreciere în privința mijloacelor prin care să îndeplinească obligațiile juridice impuse și să garanteze respectarea drepturilor patrimoniale sau să reglementeze raporturile de proprietate avute în vedere.

43. Tot astfel, prin Hotărârea din 29 aprilie 2014, pronunțată în Cauza Preda și alții împotriva României (paragraful 127), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reamintit că, în cazul privării de proprietate în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la convenție, imperative de interes general pot pleda pentru o despăgubire inferioară valorii reale de pe piață a bunului, cu condiția ca suma plătită să se raporteze în mod rezonabil la valoarea bunului (Hotărârea din 21 februarie 1986, pronunțată în Cauza James și alții împotriva Regatului Unit, paragraful 54, Hotărârea din 8 iulie 1986, pronunțată în Cauza Lithgow și alții împotriva Regatului Unit, paragraful 120, sau Hotărârea din 29 martie 2006, pronunțată în Cauza Scordino împotriva Italiei (nr. 1), paragraful 95 și următoarele).

44. Mai mult, Curtea constată că este aplicabil principiul *tempus regit actum*, fiind firesc ca modalitatea de calcul al despăgubirilor să se supună regulilor în vigoare la data acordării lor prin decizie a autorității abilitate. Sub acest aspect, în jurisprudența sa, de exemplu, Decizia nr. 44 din 24 aprilie 1996, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 17 decembrie 1996, Curtea Constituțională a statuat că, dacă, prin jocul unor prevederi legale, anumite persoane pot ajunge în situații defavorabile, apreciate subiectiv, prin prisma propriilor lor interese, ca defavorabile, acest fapt nu reprezintă o discriminare care să afecteze constituționalitatea textelor respective.

45. În legătură cu procedura specială de acordare a despăgubirilor pentru imobilele preluate în mod abuziv, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a observat că modul de reparare a injustițiilor și abuzurilor din legislația trecută ține de opțiunea exclusivă a legiuitorului, iar prevederile de lege criticate sunt în acord cu cele ale art. 44 alin. (1) teza a doua din Constituție, potrivit cărora conținutul și limitele dreptului de proprietate sunt stabilite de lege (Decizia nr. 202 din 18 aprilie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din data de 19 iunie 2013).

46. Referitor la art. 17 alin. (1) lit. a) și art. 21 alin. (8) din Legea nr. 165/2013, care reglementează atribuția Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor de a valida sau invalida decizia entității investite de lege care conține propunerea de acordare de măsuri compensatorii și, după caz, de a aproba punctajul convenit, Curtea reține că nu este de natură să aducă atingere certitudinii raporturilor juridice, întrucât nu determină o destabilizare a acestora, ci oferă un control suplimentar pentru asigurarea legalității dreptului recunoscut.

47. Curtea observă, sub acest aspect, că invalidarea deciziilor emise de entitățile investite de lege care conțin propunerea de acordare de măsuri compensatorii poate avea mai multe justificări. Astfel, aceasta poate fi rezultatul constatării că imobilul poate fi restituit în natură, modalitate care prevalează asupra restituirii în echivalent, în concepția Legii nr. 165/2013, conform principiului enunțat în art. 2 lit. a) din aceasta. Invalidarea poate fi, de asemenea, consecința constatării că solicitantul nu este titularul dreptului de proprietate privată asupra imobilului revendicat. Scopul unei verificări suplimentare față de cea realizată de entitatea investită îl constituie prevenirea unor situații generatoare de inechități, care au avut loc sub imperiul Legii nr. 10/2001, precum restituirea/atribuirea aceluiași imobil mai multor persoane care reclamau un drept propriu și exclusiv ori recunoașterea dreptului de proprietate altei persoane decât titularul stabilit ulterior pe cale judecătorească. De aceea, confirmarea cu certitudine sporită a unui drept nu constituie o nesocotire a dreptului de proprietate, din perspectiva speranței legitime de valorificare a acestuia, ci, dimpotrivă o garanție a recunoașterii acestuia în mod just.

48. Curtea observă, de altfel, că nu se poate pune problema unor atingeri aduse unui drept câștigat, câtă vreme decizia/dispoziția entității investite cu soluționarea notificării, conținând propunerea de acordare a măsurilor reparatorii prin echivalent, confirmată prin emiterea avizului de legalitate de către prefect, nu a produs efecte directe în patrimoniul persoanei îndreptățite la restituire. Aceasta, deoarece până la emiterea deciziei reprezentând titlul de despăgubire de către Comisia Centrală pentru Stabilirea Despăgubirilor - conform Legii nr. 247/2005 - sau a deciziei de compensare în puncte de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor - ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013 - persoana îndreptățită la restituire are o simplă expectanță de a dobândi măsurile reparatorii instituite prin lege, iar nu un drept efectiv, concretizat într-un drept de creanță izvorât din titlul de despăgubire/decizia de compensare în puncte.

49. În plus, Curtea observă că deciziile autorităților administrative implicate în procesul de restituire/acordare de măsuri reparatorii sunt supuse în final controlului instanței de judecată, singura care este competentă să se pronunțe în mod definitiv asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate, potrivit art. 35 alin. (3) din Legea nr. 165/2013, putând dispune restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii.

50. În ce privește dispozițiile art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, Curtea observă că acesta consacră dreptul

persoanei care se consideră îndreptățită de a se adresa instanței judecătorești în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de art. 33 și 34, în cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele menționate. Având în vedere că textul de lege criticat vizează o cale de atac ce poate fi introdusă împotriva deciziilor emise potrivit art. 33 și 34 din lege, așadar un text de lege care, teoretic, va fi aplicabil abia după scurgerea termenelor prevăzute de cele două articole menționate, rezultă că art. 35 nu este incident în cauză, neavând legătură cu soluționarea acesteia, în sensul dispozițiilor art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992. Mai mult decât atât, autorii prezentei excepții de neconstituționalitate nici nu se pot afla în ipoteza normei, de vreme ce nu le sunt aplicabile termenele prevăzute de art. 33 și 34 din Legea nr. 165/2013. Ca atare, Curtea va respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013.

51. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
În numele legii
DECIDE:

I. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Eugenia Grigoraș în Dosarul nr. 5.265/2/2012* al Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, de Deak Albert și Balazs Karoly Zsolt în Dosarul nr. 24.905/211/2012 al Tribunalului Cluj - Secția civilă și de Cristian Ionescu în Dosarul nr. 6.209/63/2013 al Tribunalului Dolj - Secția de contencios administrativ și fiscal și constată că prevederile art. 4 teza a doua din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în măsura în care termenele prevăzute la art. 34 alin. (1) din aceeași lege nu se aplică și cauzelor în materia restituirii imobilelor preluate abuziv, aflate pe rolul instanțelor la data intrării în vigoare a legii.

II. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Deak Albert și Balazs Karoly Zsolt în Dosarul nr. 24.905/211/2012 al Tribunalului Cluj - Secția civilă și constată că dispozițiile art. 4 teza a doua raportat la art. 16, art. 17 alin. (1) lit. a), art. 21 alin. (6) și (8), art. 31 alin. (5) și art. 50 lit. b) teza întâi din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

III. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 4 teza a doua raportat la art. 7 alin. (1), art. 11 alin. (1) și (2) și art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție ridicată de Eugenia Grigoraș în Dosarul nr. 5.265/2/2012* al Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal și de Deak Albert și Balazs Karoly Zsolt în Dosarul nr. 24.905/211/2012 al Tribunalului Cluj - Secția civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Curții de Apel București - Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, Tribunalului Cluj - Secția civilă și Tribunalului Dolj - Secția de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 7 mai 2014.

_*_*_*_*_

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
AUGUSTIN ZEGREAN
Magistrat-asistent,
Valentina Bărbățeanu

Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 513 din data de 9 iulie 2014